

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата юридичних наук, доцента
Мердової Ольги Миколаївни на дисертацію Коробенка Сергія
Віталійовича «Адміністративно-юрисдикційні провадження в діяльності
митних органів», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і
процес; фінансове право; інформаційне право**

Актуальність теми дослідження. Реалізація державної митної політики, забезпечення її ефективності та стимулюючого характеру щодо розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та захисту економічних інтересів держави є складовою стратегії розбудови інструментарію впливу на євроінтеграційні економічні перетворення в Україні. Основу для формування такого інструментарію мають забезпечити наукові дослідження в сфері формування теоретико-правової моделі належної митної діяльності, відповідної суспільно-політичним та економічним процесам, що відбуваються у нашій державі.

Проблема пошуку оптимальної моделі адміністративно-юрисдикційної діяльності митних органів, що здійснюється в процесуальній формі, є актуальною в плані формування ефективного законодавства в митній сфері та належної правозастосовної практики митних органів, інших учасників митної діяльності та посилюється в умовах, коли закони, якими врегульовуються конкретні поточні проблеми, приймаються в «турборежимі», без належного врахування чинних нормативних приписів кореспондуючих нормативно-правових актів.

І хоча в цілому різноманітні аспекти адміністративно-юрисдикційної діяльності митних органів були і є предметом дослідження вітчизняних вчених, однак проблема саме адміністративно-юрисдикційних проваджень в діяльності митних органів до цього часу не розглядалася як цілісний об'єкт наукових досліджень.

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВЧЕНА РАДА
Д 26.062.16
Вх. № 161
Дата 09.04.2021

Водночас, набрання чинності Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, прийняття ряду нормативно-правових актів до підписання Угоди, якими легалізовано стратегічно важливі пріоритети реалізації політики України щодо євроінтеграції, вимагають проведення досліджень актуальних питань гармонізації законодавства, норми якого регулюють відносини у сфері адміністративної юрисдикційної діяльності митних органів відповідно до міжнародних стандартів митних процедур, з урахуванням особливостей побудови системи законодавства України та необхідності узгодження норм законодавства України з питань митної справи із положеннями міжнародних нормативних актів.

Зважаючи на вищезазначене, тема дисертації Коробенка С.В., присвячена вирішенню наукового завдання щодо сутності та змісту адміністративно-юрисдикційних проваджень в діяльності митних органів, є актуальною, своєчасною і значимою для адміністративно-правової науки і практики.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, викладені у дисертації ґрунтуються на вмілому використанні сучасних прийомів і методів наукового пізнання, що обрані із врахуванням мети та сформульованих завдань. Це дозволило дисертанту розглянути визначену проблему у динаміці та взаємозв'язку з явищами суспільного розвитку. Серед окремих наукових методів пізнання застосовані діалектичний, юридичної копаративістики, системний, формально-юридичний, класифікації та групування, логіко-семантичний, правового моделювання тощо. Їх застосування визначило логічну побудову дисертації та дозволило послідовно й науково обґрунтовано реалізувати мету і завдання, поставлені на початку дослідження.

Високий ступінь вірогідності та наукової обґрунтованості результатів виконаного дисертаційного дослідження забезпечено використанням значного обсягу літературних джерел, нормативних актів – 213 найменувань.

Джерельну базу дослідження можна вважати цілком репрезентативною, оскільки опрацьовані здобутки вчених з проблем не лише адміністративного права, а й теорії права, кримінального, цивільного та інших галузевих правових наук. Достатня увага приділялася аналізу чинного законодавства України, а також міжнародно-правових актів.

Дисертант поставив перед собою досить важливу мету, яка полягає у визначенні сутності та змісту адміністративно-юрисдикційних проваджень в діяльності митних органів, формуванні конкретних пропозицій щодо удосконалення чинного адміністративного та митного законодавства.

Відповідно до головної мети дослідження чітко сформульовані основні задачі наукової роботи, які крім суто наукового значення, передбачають також формулювання основних шляхів вдосконалення правового забезпечення адміністративно-юрисдикційних проваджень за участю митних органів із врахуванням судової практики адміністративних судів щодо розгляду та вирішення митних спорів.

Винесені на захист положення характеризують роботу як комплексне монографічне дисертаційне дослідження, яке виконане дисертантом особисто.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних наукових досліджень такого рівня з теоретичних і практичних питань адміністративно-юрисдикційних проваджень в діяльності митних органів.

Дисертант спрямував роботу на вирішення завдань щодо систематизації наукових досліджень, які стосуються проблеми визначення сутності адміністративно-юрисдикційних проваджень та їх місця в діяльності митних органів; обґрунтування поняття адміністративно-юрисдикційних проваджень в діяльності митних органів і визначення видів таких проваджень; визначення чинників впливу на формування та реалізацію митними органами правового статусу і його особливості в адміністративно-

юрисдикційних провадженнях; визначення принципів діяльності митних органів як учасників адміністративно-юрисдикційних проваджень, здійснення їх систематизації; розкриття сутності позовного провадження в діяльності митних органів; юридичної характеристики адміністративно-деліктних проваджень в діяльності митних органів; виділення напрямки гармонізації законодавства щодо адміністративної юрисдикційної діяльності митних органів відповідно міжнародним стандартам митних процедур; окреслення шляхів вдосконалення правового забезпечення адміністративно-юрисдикційних проваджень за участю митних органів.

Системний підхід до аналізу досліджуваної проблематики дозволив автору виявити нові аспекти багатогранного і складного питання адміністративно-юрисдикційних проваджень в діяльності митних органів.

Зокрема, дисертант, дослідивши наукові підходи щодо визначення сутності правової (юридичної) процедури, адміністративної процедури пропонує підхід щодо розкриття змісту і призначення адміністративної процедури, який передбачає її характеристику в статичному і динамічному значеннях. У статичному значенні адміністративна процедура являє собою правила послідовних дій уповноваженим суб'єктом публічної влади щодо реалізації компетенції, спрямованої на розгляд і вирішення конкретної адміністративної справи. У динамічному значенні адміністративна процедура являє собою сукупність послідовних дій уповноваженим суб'єктом публічної влади. На основі такого підходу здобувач приходять до висновку про вужче значення поняття «адміністративно-юрисдикційне провадження в діяльності митних органів» порівняно із категорією «адміністративна процедура діяльності митних органів» (стор. 32-33).

Достатню увагу автор приділив дослідженню теоретичних положень, сформульованих вченими щодо ознак процесуальної стадії, на підставі чого запропоновано визначення поняття стадії адміністративно-юрисдикційного провадження в діяльності митних органів як правової форми закріплення формально визначених адміністративними процесуальними нормами

правових вимог до учасників адміністративно-юрисдикційного провадження у митній сфері, що забезпечують послідовність, етапність здійснення цілеспрямованих процесуальних дій митними органами та іншими суб'єктами провадження з метою вирішення конкретних завдань кожної стадії у межах загальних завдань адміністративно-юрисдикційного провадження (стор. 64-65).

Слід погодитися також з висновком здобувача про доцільність врахування при формуванні принципів діяльності митних органів як учасників адміністративно-юрисдикційних проваджень трьох аспектів: людиноцентристського, правозабезпечувального, правоохоронного. З одного боку, це зумовлено тим, що такі принципи діяльності митних органів є похідними від загальних принципів державної служби, враховуючи норму ч.1 ст.569 МКУ, відповідно якої посадові особи митних органів є державними службовцями, і це визначає людиноорієнтований підхід реалізації компетенції, в тому числі у адміністративно-юрисдикційних провадженнях. З іншого боку, дуалізм призначення митних органів, що полягає у створенні сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності та гарантуванні безпеки, захисту митних інтересів України (ч.1 ст. 544 МКУ), визначає необхідність врахування правоохоронної складової їх діяльності (стор. 89).

Заслуговує на увагу здійснене дисертантом визначення ознак позовного провадження в діяльності митних органів. Проведене порівняння процесуального порядку розгляду позовної заяви (адміністративного позову) та заяви у справах адміністративної юрисдикції за участі митних органів дало підстави для висновку про існування істотної різниці за всіх елементами такого порядку розгляду: суб'єктами та формою звернення до адміністративного суду, предметною та інстанційною підсудністю, процедурами, процесуальними строками, видами судових рішень, порядком виконання судових рішень. На думку дисертанта, наявність такої істотної різниці обумовлена необхідністю забезпечення оперативності

процесуального порядку розгляду справи, що пов'язано із предметом звернення до адміністративного суду, який, по суті, не стосується публічно-правового спору, але пов'язаний із додатковими гарантіями законності реалізації функцій, покладених на митні органи (стор. 120-121).

Дисертант значну увагу приділив аналізу положень та термінів, які використовуються у міжнародно-правових документах (Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства, Міжнародна конвенція про адміністративну взаємодопомогу у сфері митних відносин, Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур, Рамкові стандарти безпеки та полегшення міжнародної торгівлі ВМО та ін.) на предмет доцільності внесення відповідних змін до митного законодавства України з метою гармонізації законодавства. На основі проведеного аналізу визначено напрямки гармонізації законодавства щодо адміністративної юрисдикційної діяльності митних органів відповідно міжнародним стандартам митних процедур, до яких віднесено: врегулювання правових заходів і засобів, спрямованих на боротьбу з порушеннями митних правил; уніфікація митних процедур; вдосконалення системи управління ризиками; закріплення випадків, коли митна служба повинна звільняти від арешту або затримання транспортні засоби, що були використані під час здійснення митного правопорушення; антикорупційний напрямок в діяльності митних органів (стор. 198-199).

Позитивним аспектом дисертації є спроба дисертанта сформулювати авторські пропозиції, спрямовані на вдосконалення чинного законодавства щодо адміністративно-юрисдикційних проваджень в діяльності митних органів, зокрема, законів України «Про запобігання корупції», «Про судовий збір», Кодексу адміністративного судочинства України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Митного кодексу, Положення про Державну митну службу України.

Вказані вище та низка інших положень дисертації підкреслюють її науковість та творчий характер. Висновки, пропозиції і рекомендації достатньо повно і точно окреслені у вступі роботи, відображені в розділах її основної частини, висновках.

Наукове та практичне значення роботи. Аналіз змісту роботи свідчить про самостійну, завершену, аргументовану, комплексну роботу і дозволяє констатувати високий науково-теоретичний та прикладний рівень проведеного дослідження. Структура і зміст роботи свідчать про цілеспрямованість та комплексний характер дослідження. Це дало можливість автору дійти результатів і обґрунтувати низку нових положень, які мають важливе значення для адміністративно-правової науки та практики.

Зокрема, положення, висновки і пропозиції проведеного дослідження розширюють і поглиблюють існуючі уявлення про сутність і зміст адміністративно-юрисдикційних проваджень в діяльності митних органів, відображають авторську позицію у розв'язанні конкретних правових проблем, пов'язаних із особливостями реалізації митними органами правового статусу в процесуальних правовідносинах.

Дисертація характеризується як науковою, так і практичною значущістю. Основні висновки та рекомендації, запропоновані у роботі можуть бути використані: під час внесення змін і доповнень до нормативно-правових актів, спрямованих на удосконалення правового регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності митних органів, а також прийняття нових законів та підзаконних актів у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності; для проведення подальших досліджень проблем сутності й змісту адміністративної юрисдикційної діяльності та процесуальної форми її здійснення митними органами, визначення шляхів вдосконалення правового забезпечення адміністративно-юрисдикційних проваджень за участю митних органів; при підготовці науково-практичної, навчальної та навчально-методичної літератури, під час викладання

дисциплін «Адміністративне право», «Митне право», «Адміністративне процесуальне право».

Повнота викладення матеріалів у публікаціях положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, досить повно викладено у дев'ятьох публікаціях, з яких 6 статей опубліковано у наукових фахових виданнях України, а також три публікації за матеріалами науково-практичних конференцій та семінару.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених МОН України вимог.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. Досліджуючи питання видів адміністративно-юрисдикційних проваджень в діяльності митних органів, дисертант слушно зазначає, що їх виділення доречно здійснювати, виходячи із змістовних особливостей однорідних процесуальних відносин, у межах яких здійснюється певне провадження юрисдикційного характеру, що здійснюють зазначені органи. Водночас запропоновано при виділенні кожного виду адміністративно-юрисдикційного провадження в діяльності митних органів керуватися формально-юридичним чинником, під яким розуміється наявність у чинному адміністративному та митному законодавстві кодифікованих актів, які містять процесуальні норми, та їх зв'язок із відповідними матеріальними нормами (стор. 52). На нашу думку, наявність або відсутність кодексу як особливого різновиду закону, який є відображенням високого рівня впорядкування норм права у певній сфері суспільних відносин, не може бути достатньою обставиною, що впливає на можливість виділення окремих видів адміністративних проваджень, зокрема, адміністративно-юрисдикційних проваджень в діяльності митних органів.

2. Досліджуючи ознаки адміністративно-юрисдикційного провадження в діяльності митних органів дисертант в числі інших зазначає, що початком

здійснення або припинення такої діяльності завжди є юридичний факт – публічно-правовий спір у митній сфері чи адміністративний делікт, що пов'язаний із порушенням митних правил чи порушенням антикорупційного законодавства (стор. 85). Зазначене положення потребує додаткового пояснення, оскільки, по-перше, законодавством початок, наприклад, провадження у справі про порушення митних правил визначений моментом складення протоколу про порушення митних правил (ст. 487 МКУ); по-друге, не зрозуміло, яким чином наявність публічно-правового спору або адміністративного делікту може призвести до припинення адміністративного провадження.

3. На стор. 103 дисертації зазначається, що нормативний зміст принципу добросовісності розкривається як «недопущення впливу політичних поглядів на дії та рішення державного службовця, а також утримання від демонстрації свого ставлення до політичних партій, демонстрації власних політичних поглядів під час виконання посадових обов'язків». В даному випадку дисертант помилково визначає поняття одного принципу (принципу добросовісності) через нормативний зміст іншого (принципу політичної неупередженості).

4. Досліджуючи строки притягнення до адміністративної відповідальності за адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, в діяльності митних органів, дисертант зазначає, що вони не відрізняються від загальних строків, встановлених частиною третьою ст. 38 КУпАП. При цьому вказується, що максимальний строк встановлено три місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні – три місяці з дня його виявлення (стор. 150). Разом з тим ч. 4 ст. 38 (в редакції від 19.09.19) визначає, що адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, може бути накладено протягом шести місяців з дня його виявлення, але не пізніше двох років з дня його вчинення.

Разом з тим, висловлені зауваження в цілому не впливають на основний зміст роботи Коробенка С.В., її позитивну оцінку та не зменшують значення дисертації як самостійного творчого дослідження. В сукупності наведені позитивні положення свідчать про вирішення автором актуального наукового завдання і надання відповідних рекомендацій з удосконалення чинного законодавства України.

ВИСНОВОК

Дисертація є самостійним доробком автора, посилання на наукові праці оформлені належно. Наукові статті, опубліковані за темою дисертаційного дослідження у фахових виданнях, свідчать про якість проведеної роботи, базуються на особистих поглядах та результатах праці дисертанта.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Таким чином, дисертаційне дослідження «Адміністративно-юрисдикційні провадження в діяльності митних органів» за своєю актуальністю, новизною та обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам п.п. 11, 12, 13 Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Коробенко Сергій Віталійович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
завідувач кафедри адміністративно-
правових дисциплін факультету №2
Донецького юридичного
інституту МВС України
кандидат юридичних наук, доцент

О.М. Мердова

Підпис завідувача кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету
№2 Мердової Ольги засвідчую
Начальник ВДСД

Юлія МЕРКУЛОВА

